

SECOND PUBLIC EXAMINATION

HONOUR SCHOOL OF ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE 2012
COURSE I and COURSE II

PAPER 8 (h) (vi) and B21 MEDIEVAL WELSH LANGUAGE AND LITERATURE I

HONOUR SCHOOL OF CLASSICS AND ENGLISH
PAPER 2 (u) MEDIEVAL WELSH LANGUAGE AND LITERATURE I

TRINITY TERM 2012

Monday, 21 May, 9.30 am – 12.30 pm

Time allowed - Three hours

Answer Question 1 and *two* others. You should pay attention in your answers to
the precise terms of the questions.

Do not turn over until told that you may do so.

1. Translate into idiomatic modern English *three* passages, choosing at least *one* from each section, and comment on any points of special interest in their subject-matter and their linguistic forms.

SECTION A

- (a) Kerdet araf guastat oed gan y march ar uryt y neb a'y guelei, ac yn dyuot y ogyuuch a'r orssed. 'A wyr,' heb y Pwyll, 'a oes ohonawch i a adnappo y uarchoges racco?' 'Nac oes, arglwyd,' heb wynt. 'Aet un,' heb ynteu, 'yn y herbyn y wybot pwy yw.' Un a gyuodes y uynyd, a phan doeth yn y herblyn y'r ford, neut athoed hi heibaw. Y hymlit a wnaeth ual y gallei gyntaf o pedestric. A fei uwyaaf uei y ursys ef pellaf uydei hitheu e wrthaw ef. A phan welas na thygyei idaw y hymlit, ymchwelut a oruc at Pwyll, a dywedut wrthaw, 'Arglwyd,' heb ef, 'ni thykya y pedestyr yn y byt e hymlit hi.' 'Ie,' heb ynteu Pwyll, 'dos y'r llys, a chymer y march kyntaf a wypych, a dos ragot yn y hol.' Y march a gymerth, ac racdaw yd aeth; y maestir guastat a gauas, ac ef a dangosses yr ysparduneu y'r march. A ffei uwyaaf y lladei ef y march, pellaf uydei hitheu e wrthaw ef.
- (b) Ac yn yr amser hwnnw yd oed yn arglwyd ar Went Is Coet, Teirnon Twryf Ulian, a'r gwr goreu yn y byt oed. Ac yn y ty yd oed cassec. Ac nyt oed yn y dyrnas na march na chasssec degach no hi. A phob nos Calanmei y moei, ac ny wybydei neb un geir e wrth y hebawl. Sef a wnaeth Teirnon, ymdidan nosweith a'y wreic. 'Ha wreic,' heb ef, 'llibin yd ym pob blwydyn yn gadu eppil yn cassec heb gaffel yr un ohonunt.' 'Peth a ellir wrth hynny?' heb hi. 'Dial Duw arnaf,' heb ef, 'nos Calanmei yw heno, ony wybydaf i pa dileith yssyd yn dwyn yr ebolyon.' Peri dwyn y gassec y mywn ty a wnaeth, a gwiscaw arueu amdanaw a oruc ynteu, a dechreu gwylat y nos.
- Ac ual y byd dechreu noss, moi y gassec ar ebawl mawr telediw, ac yn seuyll yn y lle. Sef a wnaeth Teirnon, kyuodi ac edrych ar prafter yr ebawl. Ac ual y byd y uelly, ef a glywei twrwf mawr, ac yn ol y twrwf, llyma grauanc uawr drwy fenestyr ar y ty, ac yn ymauel a'r ebawl geir y uwng.
- (c) Ac yna yn y kyuyng gynghor, y causant gwneuthur ystauell haearn oll; a gwedy bot y barawt yr ystauell, dyuyn a oed o of yn Iwerdon yno, o'r a oed o perchen geuel a mwirthwl, a pheri gossot kyuuch a chrib yr ystauell o lo, a pheri guassanaethu yn diwall o uwyt a llyn arnunt, ar y wreic, a'y gwr, a'y phlant. A phan wybuwyd eu medwi wynteu, y dechreuwyt kymyscu y tan a'r glo am ben yr ystauell, a chwythu y megineu a oed wedy eu gossot yg kylch y ty, a gwr a pob dwy uegin, a dechreu chwythu y megineu yny uyd y ty yn burwen am eu penn. Ac yna y bu y kyngkor ganthunt hwy ymherued llawr yr

ystauell; ac yd arhoes ef yny uyd y pleit haearn yn wenn. A rac diruawr wres y kyrchwys y bleit a'e yscwyd a'y tharaw gantaw allan, ac yn y ol ynteu y wreic. A neb ny dieghis odyna namyn ef a'e wreic.

(d) Manag ym, haf, mae'n gam hyn,
Myfi a fedr d'ymofyn,
Pa gyfair neu pa gyfoeth,
Pa dir ydd ei, myn Pedr ddoeth.

5 ‘Taw, fawlfordd, tau ofal fydr,
Taw, fost feistrawl hudawl hydr.
Tynghedfen sy'm, rym ramant,
Tywysawg wyf,’ tes a gant,
‘Dyfod drimis i dyfu
10 Defnyddiau llafuriau llu;
A phan ddarffo do a dail
Dyfu, a gwëu gwiall,
I ochel awel aeaf
I Annwfn o ddwfn ydd af.’

SECTION B

(a) Moled pob mad greadur
Ei Greawdr, pefr lywiawdr pur.
Moli Duw mal y dywaid,
Mil a'i clyw, hoff yw, na phaid.
5 Modd awdur serch, mae'dd ydwyd?
Mwyngroyw y llais mewn grae llwyd,
Cathl lân a diddan yw'r dau,
Cethlydd awenydd winau.
Cantor o gapel Celi,
10 Coel fydd teg, celfydd wyd di.
Cyfan fraint, aml gywraint gân,
Copa llwyd yw'r cap llydan.
Cyfeiria'r wybr cyfarwydd,
Cywyddol, dir gwyndir gwydd.

- (c) Hydoedd y byd a hedy,
 Hin y fron, bydd heno fry,
 Och âr, a dos Uwch Aeron
 Yn glaer deg, yn eglur dôn.
- 5 Nac aro di, nac eiriach,
 Nac ofna er Bwa Bach
 Cyhudd gwyn wenwyn weini;
 Caeth yw'r wlad a'i maeth i mi.
 Gwae fi pan roddais i serch
- 10 Gobrudd ar Forfudd, f'eurferch;
 Rhiain a'm gwnaeth yn gaethwlad,
 Rhed fry rhod a thŷ ei thad.
- (d) Mi a glywwn mewn gloywiaith
 Ddatganu, nid methu, maith,
 Darllain i'r plwyf, nid rhwyf rhus,
 Efengyl yn ddifyngus.
- 5 Codi ar fryn ynn yna
 Afrilladen o ddeilen dda.
 Ac eos gain fain fangaw
 O gwr y llwyn gar ei llaw,
 Clerwraig nant, i gant a gân
- 10 Cloch aberth, clau ei chwiban,
 A dyrchafel yr aberth
 Hyd y nen uwchben y berth;
 A chrefydd i'n Dofydd Dad,
 A charegl nwyf a chariad.,
 Bedwlwyn o'r coed mwyn a'i maeth.
- (e) Hynod gan Dduw dy hanes,
 hebrwng drwy'r gwydr terydr tes.
 Cadw bob man o'r cyfannedd,
 coed a maes, lle caid y medd;
- 5 pob plas — teg yw'r cwmpas tau —
 a'r llenyrrch a'r perlannau.
 Pâr ar wlad goleuad glwys:
 prydydd a'i geilw paradwys.
 Cornel ar gyfair Cernyw,
- 10 cyntedd gwin a medd im yw;
 lle gware llu a gwerin,

15

lle da gwŷr o'u llydw a'u gwin;
lle hawdd i brydydd, llu hoyw,
gweled, ddiwarnod gwiwloyw —
goreufeirdd a'i gwir ofyn —
gwraig wych yn gwisgo gra gwyn;
lle seinia lliaws annerch,
lle dewr mab, lle diwair merch.

2. How flexible was Middle Welsh word-order?
3. What and where was *Anmwn*?
4. Do *Pwyll* and *Branwen* present a coherent picture of good and bad rulership?
5. Did the Dyfed of the Four Branches deserve Dafydd ap Gwilym's description as *gwlad yr hud*?
6. Were medieval Welsh poets also *cyfarwyddiaid*?
7. How much weight, in assessing the poetry of Dafydd ap Gwilym, should be placed on the cultural context in Ceredigion in the early fourteenth century?
8. How close did Dafydd ap Gwilym's poetry come to blasphemy?
9. What was Iolo Goch's achievement in *canu mawl*?
10. Why did Welsh poetry flourish in the second half of the fifteenth century?